

Tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeus ja arviointityön käytännön suorittaminen

Tarkastuslautakunta 28.08.2025 § 85
485/00.03.00/2025

Valmistelija

sisäinen tarkastaja Mia Försti

Kuntalain 124 §:n mukaan tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tarkastuslautakunta pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi.

Saman pykälän mukaisesti on tilintarkastajalla salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Käytännössä tarkastuslautakunnalla on kollegiona eli toimielimenä, ei yksittäisenä jäsenenä, tietojensaantioikeus myös salassapidettaviin tietoihin, jos arviointitehtävän hoitaminen sitä vaatii. Tietojen tulee liittyä arviointitehtävään ja ne tulee yksilöidä ja perustella arviointi-intressillä. Tarkastuslautakunnalla ei ole kuntalakiin perustuvaa oikeutta saada tietoja kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä vaan tietojen saanti perustuu vapaaehtoisuuteen, konsernijohtoon raportointiin ja kunnan hallussa oleviin asiakirjoihin.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän kannalta on perusteltua, että lautakunnan jäsenille toimitetaan säännönmukaisesti tehtävän kannalta keskeisenä seuraavat asiakirjat nähtäväksi:

- talousarvio- ja suunnitelma
- tilinpäätös
- osavuosikatsaus
- henkilöstöraportti
- kuukausittainen raportti talouden toteumasta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida myös talouden tasapainotuksen toteutumista sekä taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta laatii toimikauttaan koskevan arviointisuunnitelman sekä vuosittaisen työohjelman. Suunnitelman valmistelussa huomioidaan myös tilintarkastajan tarkastussuunnitelma. On tarkoituksenmukaista, että sekä tarkastuslautakunnan arviointityön että

tilintarkastajan tarkastuksen vuosittaiset painopistealueet noudattavat mahdollisimman yhteneväistä linjaa. Näin ollen sekä lautakunta että tilintarkastaja saavat lautakunnan kokousten asiantuntijakuulemisista parhaan mahdollisen hyödyn.

Tarkastuslautakunnan on hyvä käydä periaatekeskustelua lautakunnan työskentelyn käytännön järjestelyistä. Edellytyksenä onnistuneelle työskentelylle on lautakunnan aseman säilyminen riippumattomana arvioijana.

Lautakunta kerää tietoa arviointityönsä pohjaksi mm. kuulemalla viranhaltijoita, asiantuntijoita ja luottamushenkilöjohtoa sekä tekemällä arviointikäyntejä tarpeen mukaan. On hyvä mieltää, että lautakunnan kuulemistilaisuuteen toimitettu materiaali ei kaikilta osin ole julkista. Hyvän hallintokäytännön mukaista on, että suljetussa kokouksessa käytyjä keskusteluja ei paljasteta ulkopuolisille, salassapitovelvollisuus (julkisuuslaki 22 ja 23 §, rikoslaki 40 luku 5 §) koskee myös tarkastuslautakunnan jäseniä.

Tarkastuslautakunnalle esitetään oheismateriaalina aineisto, jossa tietoa mm. tarkastuslautakunnan asemasta ja tehtävistä.

Tarkastuslautakunnan jäsenten on tarpeen seurata eri toimielinten päätöksentekoa. Seuranta tukee tarkastuslautakunnan työskentelyä ja arviointikertomuksen laadintaa. Seuranta voidaan toteuttaa esim. nimeämällä työpareittain jäsenet kunkin toimielimen osalta kuitenkin siten, että kaupunginhallituksen ja sen jaostojen sekä valtuuston päätöksentekoa seuraavat kaikki. Toimielimiä ovat:

Kaupunkirakennelautakunta
Rakennus- ja ympäristölautakunta
Opetus- ja kasvatustalautakunta jaostoineen
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Ympäristöterveyslautakunta
Vesilaitosjohtokunta
Työllisyyslautakunta
Kaupunginhallitusta, sen jaostoja ja valtuustoa seuraavat kaikki

Puheenjohtaja

Tarkastuslautakunta merkitsee käydyn periaatekeskustelun lautakunnan työskentelystä tiedoksi ja päättää jäsenten välisestä työnjaosta päätöksenteon seurannassa.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.